

Αλκυόνα ή Το Ταξίδι της Ιφιγένειας (πρότζεκτ)

Ιφιγένεια και ποντιακός ελληνισμός σ' ένα αντίστροφο προσφυγικό ταξίδι σωτηρίας από μια αναίτια θυσία, συναντώνται στο περιεχόμενο του β' στάσιμου της τραγωδίας του Ευριπίδη «Ιφιγένεια εν Ταύροις». Η Ιφιγένεια εγκαταλείπει τον πατρογονικό της τόπο προς ένα άγνωστο μέρος, την Ταυρίδα, ο δε ποντιακός ελληνισμός ξεριζώνεται στο μεγαλύτερο μέρος του μεταναστεύοντας προς τη μητροπολιτική Ελλάδα. Ο συμβολισμός είναι ιστορικός και γεωγραφικός. Ιφιγένεια και ποντιακός ελληνισμός θυσιάζονται στο βωμό γεωπολιτικών και γεωοικονομικών συμφερόντων. Το δε γεωγραφικό τμήμα της ταυρικής αποτέλεσε κοινό μεταναστευτικό προορισμό για την Ιφιγένεια και μια μεγάλη μερίδα του ποντιακού ελληνισμού.

Η σύλληψη αυτή επιτυγχάνει στόχους πέραν από το στενό πυρήνα στοχοθεσίας του project. Αποτελεί την ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές την ιστορική συνέχεια του ελληνισμού στην ευρύτερη αυτή περιοχή, σε ένα ιστορικό φάσμα από την πρώιμη αρχαιότητα μέχρι και σήμερα.

Κεντρικός σκοπός της πραγματοποίησης του project υπήρξε η δημιουργία μιας καλλιτεχνικής παραγωγής που διαρθρώνεται σε δημιουργία ποιήματος, μελοποίηση αυτού με πρωτότυπη μουσική σύνθεση και παράλληλη οπτικοποίηση. Ενός τραγουδιού το οποίο συνδέει τη σύγχρονη ποντιακή – λαϊκή κουλτούρα με την αρχαία ελληνική λογοτεχνία – γραμματεία.

Εκτός από το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα υπήρξε μια σειρά παιδαγωγικών αποτελεσμάτων τα οποία κατοχυρώθηκαν στην πορεία της προετοιμασίας και επεξεργασίας του υλικού και των ιδεών μας με τις μαθήτριες και τους μαθητές. Συγκεκριμένα οι μαθητές/τριες:

- εξασκήθηκαν στην έμμετρη προσαρμογή και ρυθμική οργάνωση σε μουσικό μέτρο αποσπασμάτων μεταφρασμένων και με αυτό τον τρόπο ανέπτυξαν ένα ευρύτερο ενδιαφέρον για την αρχαία ελληνική τραγωδία.
- Ήρθαν σε επαφή τόσο ακουστικά, όσο και δημιουργικά με τα μέτρα – ρυθμούς που δεσπάζουν στο ποντιακό μουσικό και χορευτικό πολιτισμό.
- Γνώρισαν και επεξεργάστηκαν μελωδίες που ανήκουν στον τροπικό κόσμο της ποντιακής μουσικής.
- Υπήρξαν αυτόπτες και αυτόηχοι μάρτυρες των κυριότερων μουσικών οργάνων της ποντιακής μουσικής (ποντιακή λύρα και νταούλι), διαδρώντας ζωντανά με τους μουσικούς κατά τη διάρκεια των προβών και «κουρδίζοντας» την ακουστική τους αντίληψη σε διαφορετικά ηχητικά μονοπάτια.
- Ήρθαν σε επαφή με τη θεατρικότητα και τον επικό χαρακτήρα των κοστουμιών και χορευτικών ειδών της ποντιακής χορευτικής κουλτούρας.

Το project αυτό ξεκίνησε το Νοέμβριο του 2023. Η συμμετοχή των παιδιών υπήρξε εθελοντική. Για τη συνειδητή συμμετοχή των μαθητών/τριών θεωρήθηκε γόνιμο η προετοιμασία να ξεκινήσει με ακροάσεις παραδοσιακών ποντιακών τραγουδιών και σχετικών βίντεο. Στη συνέχεια αναλύθηκε στην ομάδα το συγκεκριμένο στάσιμο παράλληλα με την εν περιλήψη υπόθεση του δράματος της Ιφιγένειας εν Ταύροις.

Παράλληλα έγινε και εκτενής αναφορά στην ιστορία του ποντιακού ελληνισμού και των παραγόντων και γεγονότων που συντέλεσαν στην ποντιακή γενοκτονία. Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να ανακαλύψουν συνδέσεις, συνειρμούς και σχέσεις ανάμεσα στις δύο ιστορίες. Στις ανοιχτές συζητήσεις που παρεμβάλλονταν στις πρόβες συνειδητοποιούσαμε σταδιακά τη σχέση μεταξύ των δύο ιστοριών. Προχωρώντας στις πιο πρακτικές μορφές επεξεργασίας τους υλικού μας οι μαθητές/τριες κλήθηκαν να προσαρμόσουν την πεζή μετάφραση του συγκεκριμένου στάσιμου σε έμμετρη ποιητική μορφή, σε τροχαϊκό τετράμετρο, με την εκτέλεση ενός πεντάσημου ρυθμού στα πρότυπα του τικ.

Μεγάλης σημασίας υπήρξε και η επαφή μας με το Σύλλογο Ποντίων Κω «Ο Ξενιτέας», τα μέλη του οποίου ανταποκρίθηκαν έμπρακτα, άμεσα και εγκάρδια όχι μόνο κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας, αλλά και σε επίπεδο διάδοσης του τραγουδιού τόσο στην τοπική κοινωνία, όσο και στην ευρύτερη ποντιακή κοινότητα.

Το κοινωνικό όφελος από τη διάχυση αυτή στην κοινωνία, συνδέεται με το ιστορικό, λαογραφικό και γεωγραφικό προσανατολισμό της τοπικής κοινωνίας σε σχέση με τον Πόντο. Οι μαθητές/τριες έδωσαν το ερέθισμα στις οικογένειές τους να εμβαθύνουν τις γνώσεις και εμπειρίες τους σε σχέση με τον ποντιακό ελληνισμό, την κουλτούρα, τους χορούς, την ιστορία του. Επίσης με αυτό τον τρόπο κοινωνήθηκαν ιδιαίτερες πληροφορίες και γνώσεις σε σχέση με τον παρευξείνιο ελληνισμό, τις μετακινήσεις πληθυσμών και το ιστορικό βάθος της ύπαρξης του ελληνισμού στις περιοχές αυτές.

Με τη δράση αυτή η ποντιακή κουλτούρα στην Κω τυγχάνει μιας θερμότερης υποδοχής που δεν περιορίζεται στις συναλλαγές των ντόπιων με τους ποντίους σε εμπορικό ή τουριστικό επίπεδο, αλλά συμβάλλει και στην πολιτιστική διασύνδεση των Κώων και γενικότερα των Δωδεκανήσιων με του πόντιους συν-ακρίτες τους.

Συντονίστρια και υπεύθυνη εκπαιδευτικός

Γεωργία Χαραλαμποπούλου, ΠΕ 79.01